

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

**Ректори МДТ «Донишқадаи
давлатии фарҳанг ва санъати
Тоҷикистон ба номи Мирзо
Турсунзода», номзади илмҳои
филологӣ, дотсент**

**Назарзода М. М.
соли 2026.**

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Сухроби Мирзоалӣ дар мавзуи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандҳо ва дурнамо» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯйи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Рисолаи диссертатсионии Сухроби Мирзоалӣ дар мавзуи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандҳо ва дурнамо» ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ мувофиқат мекунад.

Пажӯҳиши вижагӣ, равандҳо ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик дар илми журналистикаи ватанӣ яке мавзӯҳои муҳим ва саривақтӣ ба шумор меравад, зеро аз таҳқиқу баррасии он ҳолат ва ояндаи соҳа муайян карда мешавад. Аз ин рӯ, рисолаи доктории Сухроби Мирзоалӣ ба яке масъалаҳои аҳамиятнок ва актуалӣ бахшида шуда, диссертант дар заминаи таҳқиқ ба дастовардҳои назаррас ноил гардидааст. Мавзуи диссертатсионии докталаби дараҷаи илмӣ яке аз мавзӯҳои то ҳол таҳқиқ наёфта мебошад, ки дар он диссертант масъалаҳои шинохти журналистикаи байналхалқӣ, пайдоиш ва ташаккули он, ҳолат, мушкилот ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷикро нахустин маротиба мавриди таҳқиқ қарор дода, дар густариши таҳқиқи илмӣ журналистикаи байналхалқӣ, истифодаи назарияҳои муосири баррасии соҳа, тавсияи равишҳои тозаи таҳқиқи масъалаҳои журналистикаи байналхалқӣ, баррасии фаъолияти воситаҳои ахбори оммаи байналхалқии тоҷик дар фазои иттилоотии муосир саҳми муносиб гузошта, дар мисоли маводди расонаҳои байналхалқӣ масъалаҳои мавриди пажӯҳишро баррасӣ намудааст.

Мубрами мавзуи таҳқиқ. Таваҷҷуҳ ба журналистикаи байналхалқии тоҷик дар замони муосир яке аз самтҳои муҳими илми журналистика дар Тоҷикистон ба шумор меравад, зеро густариши соҳаи мазкур на танҳо дар беҳбудии фазои иттилоотии кишвар, балки ба муаррифии кишвар ва ташаббусҳои байналхалқии Тоҷикистон дар арсаи ҷаҳонӣ саҳми арзишманд мегузоранд. Аз ин лиҳоз, таҳқиқи мавзуи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандҳо ва дурнамо» ҳамчун мавзуи пажӯҳиши алоҳида

мубрам аст, зеро дар диссертатсия махсусият, равандҳо ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик, инчунин масоили ба он вобаста мавриди пажӯҳиш қарор гирифтааст. Таҳқиқи пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқии тоҷик яке аз бахшҳои муҳимми рисола мебошад, ки аз ҷониби доктараи дараҷаи илмӣ мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Инчунин диссертатсия ба масъалаи омодаسازی мутахассисони соҳаи журналистикаи байналхалқӣ таваҷҷуҳ намудааст, ки сатҳи илмӣ рисоларо бештар намуда, аз мубрамияти пажӯҳиш дарак медиҳад.

Дараҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаи пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудаанд. Диссертант аз омӯзиш ва таҳқиқи маводди ҷамъоваришуда ба хулосае омадааст, ки гузоришҳои илмӣ ва натиҷаҳои дар ҷараёни таҳқиқ бадастомада дар таълиму тадриси назария ва амалияи журналистикаи байналхалқӣ, таърихи журналистикаи байналхалқӣ, шиносӣ бо усулҳои муаррифӣ, созишҳои имрӯзи Тоҷикистон ва ҳимояи фазои иттилоотии кишвар аҳамиятнок мебошанд. Бояд таъкид кард, ки рисола навис ба ҳолат ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик дар ин рисола таваҷҷуҳи махсус зоҳир намудааст. Хулосаҳо ва тавсияҳои доктараи дараҷаи илмӣ, ки аз натиҷаи пажӯҳиши понздаҳ фасл ва панҷ боб ба даст омадааст, дорои асос ва ҷанбаи муҳимми илмӣ буда, ба пешрафти соҳа ва ҳалли мушкилоти мавҷуда нигаронида шудаанд.

Навгони илмӣ таҳқиқ ва соҳаҳои натиҷаҳои гирифташуда. Диссертатсияи Суҳробӣ Мирзоалӣ дар мавзӯи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандҳо ва дурнамо» таҳқиқи илмӣ нав ба ҳисоб рафта, дар илми журналистикаи тоҷик аз ҷумлаи таҳқиқоти арзишманд мебошад. Навгони илмӣ таҳқиқи мазкур дар он ифода меёбад, ки бори аввал дар илми журналистикаи тоҷик доир ба махсусият, равандҳо ва дурнамои журналистикаи байналхалқии тоҷик як таҳқиқоти комил анҷом дода шудааст. Инчунин дар рисола ба фаъолияти намоёндагӣҳои ВАО-и байналхалқӣ дар Тоҷикистон, инъикос ва шарҳи ҳаёти байналхалқӣ барои аудиторияи тоҷик таваҷҷуҳи махсус зоҳир шуда, робитаи мутақобилаи миёни мундариҷа ва сабки нигориш вучуд дорад. Натиҷаҳои ба дастоварда аз ҷараёни пажӯҳиш бомаром ва дуруст мебошанд.

Аҳамияти илмӣ ва амалии натиҷаҳои диссертатсия дар он ифода меёбад, ки рисола навис дар ҷараёни таҳқиқи худ аз усул ва равишҳои таҳлили фаъолияти воситаҳои ахбори оммаи байналхалқӣ барои форсизабонон ва тоҷиконро дар заминаи киёси онҳо дар марҳилаҳои гуногун ва аҳдофи муассисони онҳо ба миён гузоштааст, ки ин барои илми журналистикаи байналхалқии тоҷик хеле судманд мебошад. Илова бар ин, пажӯҳиши мавзӯи мазкур барои ташаккули фазои илмӣ кишвар мусоидат карда, натиҷаҳои он барои таҳқиқи масъалаҳои дигари баррасишавандаи журналистикаи байналхалқии тоҷик дар ин самт маводди муҳим медиҳад.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои пажӯҳиши мазкур дар он аст, ки хулосаву натиҷаҳои илмӣ рисола навис чӣ қадар таълифи монографияҳо доир ба журналистикаи байналхалқии тоҷик, назария ва амалияи журналистикаи

байналхалқӣ, мушкилоти муосири журналистикаи байналхалқӣ, имичсозӣ дар журналистикаи байналхалқӣ, мақолаҳои илмӣ, китоб ва дастурҳои таълимӣ вобаста ба журналистикаи байналхалқӣ ва журналистикаи сайёҳӣ муфид буда метавонад.

Инчунин маводди диссертатсия барои баргузориҳои курс ва семинарҳои махсус оид ба самтҳои гуногуни журналистикаи байналхалқӣ, махсусияти фаъолияти воситаҳои ахбори оммаи байналхалқӣ ва омодагории рисолаҳои номзадӣ, доктори фалсафа (PhD), рисолаҳои хатм ва магистрӣ мусоидат карда метавонад.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Натиҷаҳои таҳқиқи диссертатсионии Сухробӣ Мирзоалӣ хеле эътимоднок буда, докталаби дараҷаи илмӣ дар заминаи пажӯҳиш, таҳлил, баррасӣ, муқоиса, муҳокимаҳо ва бо пешниҳоди далелҳои боварибахш ба натиҷаҳои мушаххас расидааст. Рисолаи илмии мазкур бо мавзӯи қорҳои илмӣ-таҳқиқотии кафедраи журналистикаи байналхалқии факултети журналистикаи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон – «Омузиш ва тадқиқи назария, амалия ва таърихи журналистикаи байналхалқӣ ва намоёндагӣҳои воситаҳои ахбори оммаи хориҷӣ дар Тоҷикистон» ва ба ҳадафҳои барномаҳои давлатии марбут ба соҳаи пайванди қавӣ дошта, дар ҳар бобу зербобҳои диссертатсия баҳсҳои судманди илмӣ ва натиҷагирӣҳои асоснок ба назар мерасанд. Нуқтаҳои асосии ба ҳимоя пешниҳодшавандаи рисола дорои асоси илмӣ буда, натиҷаҳои пажӯҳиш дар 8 банд пешниҳод гардида, асоснок ва қобили эътимод мебошанд.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Докталаби дараҷаи илмӣ дар доираи таҳқиқи мавзӯ ва баррасии масъалаҳои журналистикаи байналхалқии тоҷик ба дастовардҳои назаррас ноил гардида, натиҷаҳои он дар мақолаҳои илмӣ, маърузҳо дар семинарҳои илмӣ ва конференсияҳо баррасӣ шуданд. Лозим ба таъкид аст, ки ҳамчунин диссертант муаррифии Тоҷикистон ва ташаккули симои ҷумҳурӣ дар ВАО-и байналхалқиро дар замони муосир мавриди таҳқиқ қарор дода, дастовардҳо дар ин самт ва камбудӣҳоро ошкор сохта, роҳҳои ҳалли мушкилот дар ин самтро мавриди омузиш қарор додааст.

Дар маҷмӯъ, дар диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ як қатор масъалаҳои мубрами журналистикаи байналхалқии тоҷик таҳлил ва баррасӣ шуда, рисола аз ҷиҳати ҷобачогузориҳои сохтор ҷолиб буда, диссертант масъалаҳои бамӣёнгузошташударо бо мисолҳои конкретӣ исбот намудааст.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшаванда. Мазмуну муҳтавои асосии диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ ва бардошту натиҷагирӣҳои ӯ аз пажӯҳиши мавзӯи диссертатсия дар 1 монография ва 37 мақолаи илмӣ инъикос ёфтааст, ки аз ин шумора 23-тои он дар маҷаллаҳои илмии тақризшаванда ҷоп шудаанд.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Баррасии махсусият, равандро ва дурнамои журналистикаи байналхалқии

точик дар диссертатсияи мазкур аз он гувоҳӣ медиҳад, ки таҳқиқ ба таври шоиста анҷом дода шуда, рисола дорои маводди арзишманд мебошад.

Дар маҷмӯъ, мавриди таҳқиқ қарор гирифтани журналистикаи байналҳалқии тоҷик ва фаъолияти ВАО-и байналҳалқӣ барои форсизабонон ва тоҷикон дорои аҳаммияти махсус ва қобили таваҷҷуҳ аст.

Соҳтор ва ҳаҷми диссертатсия. Диссертатсия аз номгӯйи ихтисораҳо, муқаддима, панҷ боб, понздаҳ фасл, хулоса ва тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ, рӯйхати адабиёт ва нашри таълифоти илмӣ доир ба мавзӯи диссертатсия иборат буда, ҳаҷми умумии рисола 412 саҳифаи чопи компютериро ташкил медиҳад.

Боби якуми диссертатсия «Журналистикаи байналҳалқӣ шинохт, мушкилот ва равандҳои муосири он» номгузорӣ шуда, аз 3 фасл таркиб ёфтааст. Дар **фасли якуми ин боб** таҳти унвони **«Шинохт ва моҳияти журналистикаи байналҳалқӣ»**, ки таҳқиқи назарияи журналистикаи байналҳалқиро дар бар мегирад, диссертант ба натиҷае расидааст, ки дар замони муосир журналистикаи байналҳалқӣ на танҳо ба марҳилаи мураккаби худ ворид гардида, доираи мушкилоти он афзуд, балки ҷамъият дигаргун шуд. Муҳаққиқ дуруст қайд мекунад, ки «Масъалаҳои амнияти миллӣ ва байналҳалқӣ, рушди воситаҳои иртибот ва роҳбрии одамони оддӣ ба фазои иттилоотии ҷаҳонӣ ба журналистикаи байналҳалқӣ бетаъсир намонд» (диссертатсия, с. 47). Диссертант дар ин фасл ба хулосаи дуруст омада, таъкид менамояд, ки журналистикаи муосири байналҳалқӣ бухрони солҳои 90-умро паси сар карда, ба давраи эҳё ворид шудааст ва рушди минбаъдаи он ба эҳтимоли зиёд бо ҳалли чунин мушкилот, аз қобили ташаккули шаффофияти инъикоси равандҳои сиёсии олам, баланд бардоштани сатҳи огоҳии мардум аз тамоюлҳои ҷаҳонӣ ва паҳн намудани маводди таҳлилии беғаразона алоқаманд хоҳад буд.

Фасли дуюми боби якум «Таҳаввулот дар журналистикаи байналҳалқӣ» ном дошта, ба таҳқиқи таҳаввулоти журналистикаи байналҳалқӣ бахшида шудааст. Диссертант дар ин фасл пас аз таҳқиқи ҳаматарафа ба натиҷаи ниҳой расида таъкид менамояд, ки журналистони байналҳалқӣ бояд дар асри XXI дар истифодаи воситаҳои муосири иртиботӣ ва мутобик шудан ба тамоюлҳои нави ВАО-и байналҳалқӣ қобилият дошта бошанд.

Дар фасли сеюми боби якум, ки «Проблемаҳои муосири журналистикаи байналҳалқӣ» ном гирифтааст, муҳимтарин мушкилоти соҳаи мавриди таҳқиқ таҳлилу баррасӣ шудааст. Дар ин фасл диссертант ба масоили аккредитатсияи журналистони байналҳалқӣ, риоя нагардидани озодии суҳан дар арсаи байналҳалқӣ, поймол шудани меъёрҳои этикаи касбӣ ва паҳншавии иттилооти нодуруст ва таҳрифнок дар фаъолияти ВАО-и байналҳалқӣ, истифодаи ВАО-и байналҳалқӣ дар ҷангҳои иттилоотӣ, коста гардидани принципҳои бетарафӣ ва беғаразӣ дар фаъолияти журналистони байналҳалқӣ ва мушкилоти дигари соҳа таваҷҷуҳ намудааст.

Дар зерфаслҳои аввал ва дуҷуми фасли сеюм – «Ҳифзи моликияти зеҳнӣ ва заминаҳои ҳуқуқии он» ва «Танзими реклама дар воситаҳои ахбори омма» ҳамчун ду ҷанбаи муҳимтарини дигар дар фаъолияти ВАО-и замони нав мавриди баҳсу баррасиҳои илмӣ қарор гирифтааст. Масъалаи ҳифзи моликияти зеҳнӣро диссертант ҳамчун яке аз самтҳои муҳими фаъолияти қонунгузори миллӣ ва байналмилалӣ баррасӣ намуда, натиҷаи фаъолияти эҷодии инсон, яъне моликияти зеҳнӣро арзиши асосии ҷомеаи иттилоотӣ дар шароити муосир арзёбӣ мекунад. Танзими реклама ҳам дар воситаҳои ахбори омма дар диссертатсия ҳамчун ҷузъи муҳимтарини фаъолияти расонаҳои хабарӣ мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Боби дуҷуми диссертатсия «Пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ» унвон дошта, он аз 3 фасл иборат мебошад.

Дар фасли якуми боби дуҷум – «Таърихи пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ» диссертант заминаҳои пайдоиши журналистикаи байналхалқӣ ва марҳилаҳои ташаккули онро таҳқиқ намудааст. Диссертант баъди омузиши ин масъала ба хулосаи дуруст омада, таъкид менамояд, ки пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ ба таърихи зуҳури журналистика дар олам саҳт алоқаманд буда, онҳо таърихи муштарак доранд ва ВАО-и байналхалқӣ новобаста аз нуфузи пурқудрати имрӯзаи худ дар ҷаҳон як бахши журналистика боқӣ мондааст.

Фасли дуҷуми боби дуҷум «Журналистикаи байналхалқии тоҷик ва марҳилаҳои ташаккули он» ном дорад. Рисоланавис дар ин фасл пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқии тоҷик ва вijaгии марҳилаҳои онро таҳқиқ карда, ба натиҷае расидааст, ки журналистикаи байналхалқии тоҷик аз ду шохаи алоҳида иборат аст: ВАО-и байналхалқии ватанӣ ва ВАО-и байналхалқии кишварҳои дигар, ки барои форсизабонон ва тоҷикон фаъолият мекунанд. Диссертант доир ба ин масъала қайд мекунад, ки ҳар расонаи байналхалқии кишварҳои хориҷӣ, созмон ва ҷамъиятҳои ҷаҳонӣ, муассисаҳои илмӣ ва афроди алоҳида, ки ба забони форсӣ, дарӣ ва тоҷикӣ дар тамоми олам паҳш мегарданд, журналистикаи байналхалқии тоҷикро ташкил медиҳанд, зеро дар ҷамъи эронӣҳо ва афғонҳо аудиторияи онҳоро тоҷикон низ ташкил медиҳанд. Ҳар расонаи байналхалқие, ки аз ҷониби ҳукумат, муассисаҳои давлатӣ, созмонҳои ҷамъиятҳои ватанӣ ва шаҳрвандони Тоҷикистон барои аудиторияи ватанӣ ва байналхалқӣ таъсис дода мешавад, журналистикаи байналхалқии ватанӣ, яъне Тоҷикистонро ташкил медиҳанд.

Дар фасли сеюми боби дуҷуми рисола **«Ҷаҳонишавии ахбори байналхалқӣ ва марҳилаҳои он»** аз ҷониби диссертант мавриди баррасӣ қарор гирифта, воридшавии Тоҷикистон ба ҷараёни паҳншавии ахбори байналхалқӣ ва масъалаи амнияти фазои иттилоотии Тоҷикистон таҳлил гардида, мушкилоти дар ин самт мавҷуда ва роҳҳои ҳалли он баён шудааст. Аз ҷумла, диссертант дуруст қайд намудааст, ки акнун Тоҷикистон на ҳамчун як истеъмолгар дар бозори иттилоотии ҷаҳон фаъолият менамояд, балки

акнун ҳамчун яке аз паҳнкунандагони ахбор ба фазои иттилоотии ҷаҳон ворид шудааст.

Боби сеюми диссертатсия «Накши журналистикаи байналхалқӣ дар ташаккули имичи мусбати давлат» ном дошта, он низ аз се фасл иборат аст. Фасли якуми боби сеюм **«Имичсозӣ дар журналистикаи байналхалқӣ»** номгузорӣ гардидааст. Дар ин фасл масъалаи ба василаи муҳимми баланд бардоштани эътибори давлат табдил ёфтани ВАО-и байналхалқӣ мавриди муҳокима ва таҳлилҳои илмӣ қарор гирифтааст. Диссертант аз пажӯҳиши ин фасл ба натиҷае мерасад, ки ташаккули имичи давлат тавассути ВАО-и байналхалқӣ яке аз усулҳои озмудашуда буда, он ба равобити сиёсӣ иқтисодӣ ва иҷтимоии кишварҳо таъсири амиқ мегузорад.

Фасли дуюми боби сеюм **«Симои Тоҷикистон дар ВАО-и байналхалқӣ»** ном дошта, дар ин фасл диссертант шаклгирии симои Тоҷикистон дар расонаҳои байналхалқиро мавриди пажӯҳиш қарор додааст. Зимни таҳқиқ муҳаққиқ собит кардаст, ки муаррифии миллатҳо дар расонаҳо ва шабакаҳои иҷтимоӣ дар замони муосир ҳануз ҳам аз масъалаи ҷиддӣ ба ҳисоб меравад, зеро нисбат ба журналистони байналхалқии касбӣ қорбарони шабакаҳои интернетӣ фаъолтар гардида, дар масъалаҳои миллӣ, барангехтани кинаю адовати миллию динӣ зиёдаравӣ мекунанд.

Дар фасли сеюми боби сеюм, ки **«Муаррифии имконоти сайёҳии Тоҷикистон дар ВАО-и байналхалқӣ»** ном дорад, журналистикаи сайёҳӣ ҳамчун яке аз бахшҳои муҳиму таъсиргузори журналистикаи байналхалқӣ пажӯҳиш гардидааст. Инчунин диссертант муайян намудааст, ки соҳаи сайёҳӣ яке аз маъмултарин ва беҳтарин роҳи боло бурдани имичи кишварҳо ба ҳисоб меравад ва дар ин самт Тоҷикистон солҳои охир хеле талошҳои судманд анҷом дода, ҳамкориро бо расонаҳои байналхалқиро афзудааст.

«Баррасии масъалаҳои миллӣ дар журналистикаи байналхалқӣ» унвони боби чоруми рисола аст. Фасли аввали ин боб **«Журналистикаи байналхалқӣ ва масъалаҳои миллӣ»** ном дошта, дар ин фасл бозтоби масъалаҳои миллӣ дар журналистикаи байналхалқӣ матраҳ гардида, нақши ВАО-и байналхалқӣ дар тафрикаандозӣ миёни миллатҳо таҳлил гардидааст. Аз ҷумла диссертант маводди иғвогаронаи сомонаи «CNN» дар бораи Абуалӣ Ибни Синоро дар ҳамин замина ҳаматарафа мавриди баррасӣ қарор додааст. Довталаби дараҷаи илмӣ маълум кардааст, ки дар баробари ВАО-и байналхалқӣ ҳоло шабакаҳои иҷтимоӣ, блогҳо, сомонаҳои интернетӣ ва Ютубканалҳо дар фазои иттилоотии глобалӣ хеле фаъол буда, масъалаҳои миллӣ дар фазои маҷозӣ хеле зиёд баррасӣ мегарданд.

«Набардҳои иттилоотӣ дар журналистикаи байналхалқӣ» номи фасли дуюми боби чорум мебошад. Дар ин фасл ҷойгоҳи расонаҳои байналхалқӣ дар ҷангҳои иттилоотии муосир ва хусусиятҳои он баррасӣ гардида, диссертант истифодабарии шабакаҳои иҷтимоӣ ва платформаи Ютуб дар ҷангҳои иттилоотиро мушикофона таҳлил кардааст. Диссертант вобаста ба ин масъала таъкид намудааст, ки «Тоҷикистон ва миллати тоҷик

низ аз чангҳои иттилоотӣ дар расонаҳои байналхалқӣ ва шабакаҳои иҷтимоӣ, бахусус ютуб зарари маънавии зиёд диданд» (диссертатсия, с. 259).

Дар фасли сеюми боби чорум, ки **«Нақши ВАО-и байналхалқӣ дар равобити байналхалқӣ»** унвон дорад, диссертант дар баробари омузиши чанбаҳои назариявии ҷойгоҳи расонаҳои байналхалқӣ дар муносибатҳои байналхалқӣ равобити Тоҷикистон ва Ёзбекистонро дар мисоли маводди радиои «Овози тоҷик» пажӯҳиш карда, муайян намудааст, ки дар барномаҳои ўзбекӣ ва тоҷикии радиои мазкур аз ёрии адибони тоҷик ва ўзбек, омузгорон ва фарҳангӣён дар баррасии масъалаи дўстии миллатҳо васеъ истифода намуда, дар ин самт саҳми арзанда гузоштаанд.

Унвони боби панҷуми диссертатсия **«Журналистикаи байналхалқии муосири тоҷик: ҳолат ва дурнамо»** аст. Фасли якуми он **«Радиоҳои байналхалқӣ барои форсизабонон ва тоҷикон»** ном дошта, таърихи пайдоиши радиошунавонии байналхалқӣ ва типологияи радиоҳои форсизабонон муайян гардида, вижагҳои чунин радиоҳо баррасӣ шудааст. Диссертант чор типи радиоҳо барои форсизабононро маълум намудааст. Аз ҷумла, радиоҳои давлатҳои форсизабон, радиоҳои форсизабони байналхалқӣ, радиоҳои форсизабони давлатҳо ва ё созмонҳои алоҳида, радиоҳои муҳоҷирони форсизабон. Аз таҳқиқи фасли мазкур рисоланавис ба чунин ҳулоса омадааст, ки тарғибот на танҳо аз тариқи радио, балки тавассути дигар расонаҳо барои форсизабонон афзудааст ва теъдоди расонаҳои тарғиботӣ барои форсизабонон бештар шудааст.

Дар фасли дуюми боби панҷум, ки **«Журналистикаи байналхалқӣ дар Тоҷикистон: ҳолат ва дурнамо»** унвон дорад, вазъи журналистикаи байналхалқӣ дар ҷумҳурий таҳқиқ гардида, дурнамои он мавриди баррасӣ қарор дода шудааст. Аз ҷумла, диссертант таъкид менамояд, ки «пешрафти журналистикаи байналхалқӣ ба тараққиёти техника ва технологияи рақамӣ, интернет ва воситаҳои муосири коммуникативӣ вобастагии бештар пайдо кардааст ва ба роҳ мондани омузиши веб-журналистика барои журналистони байналхалқии оянда бояд яке аз самтҳои таълими онҳо бошад» (диссертатсия, с. 314).

Фасли сеюми боби панҷум **«Махсусиятҳои инъикос ва таҳлили авзои олам барои аудиторияи тоҷик»** унвон гирифтааст. Бозтоби навигарҳои ҷаҳон ва шарҳи авзои байналхалқӣ дар ВАО-и Тоҷикистонро диссертант пажӯҳиш карда, пешравӣ ва камбудии фаъолияти расонаҳои ватаниро дар ин самт муайян намудааст. Дар баробари ин диссертант вазъи ташвишовари журналистикаи таҳлилий дар ҷумҳуриро ёдовар шуда, таъкид менамояд, ки «факултет ва шуъбаҳои журналистиро зарур аст, ки барои тарбияи журналистони байналхалқии таҳлилгар ҳамкориро бо журналистон ва марказҳои таҳлилию омузишии Вазорати корҳои хориҷӣ ва Маркази тадқиқоти стратегияи назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монанд» (диссертатсия, с. 333).

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестасионии назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон. Хулосаҳо ва натиҷагирҳои диссертант дар 18 банд баён гардидаанд, ки ин ҳама натиҷаи пажуҳиш, таҳлил ва таҳқиқоти пайдарҳами ӯ мебошанд. Рӯйхати адабиёти истифодашударо диссертант вобаста ба адабиёти илмӣ, диссертатсия ва авторефератҳо, мақолаҳои илмӣ, маводди матбуот ва манбаъҳои электронӣ дар бахшҳои алоҳида мувофиқ ба забонҳои интишор ҷой додааст. Аз ҷумла, адабиёт, мақолаҳо ва манобеи электронии русӣ ва тоҷикӣ дар як бахш ва адабиёт ва сарчашмаҳои англисӣ алоҳида оварда шудаанд. Истифодаи адабиёт, маводди илмӣ ва сарчашмаҳо аз як тараф вусъати баррасии мавзӯро нишон диҳад, аз ҷониби дигар, баёнгари сатҳи хуби илмии кори диссертатсияро намо ме диҳад. Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, хусусан, Тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия ва дигар маводди илмӣ мутобиқат мекунад.

Автореферати диссертатсия ва маводди нашрнамудаи унвонҷӯ фарогири муҳтавои асосии диссертатсия буда, 21 мақола дар маҷаллаҳои илмӣ тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 2 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Русия нашр шудаанд.

Мутобиқати таҳассуси илмӣ докталаб бо дараҷаи илмӣ. Диссертатсияи Сухробӣ Мирзоалӣ дар мавзӯи «Журналистикаи байналхалқии тоҷик: махсусият, равандро ва дурнамо» ба талаботи бандҳои 31, 33-35-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он ба дараҷи дараҷаи илмӣ доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигорӣ байналмилалӣ сазовор мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия. Дар кори диссертатсионӣ тақризшаванда дар баробари қомебиҳои илмӣ ба даст овардашуда қамбудиҳо низ ба мушоҳида мерасанд, ки дар қорҳои илмӣ-таҳқиқӣ минбаъда ва дар қараёни наشري монография дар мадди назар доштани онҳо аз манфиат қолӣ нест:

1. Ба андешаи мо аз рӯи мантӣ қуб мешуд, ки қоби якум «Журналистикаи байналхалқӣ: шинохт, мушкилот ва равандро муосири он» бо қоби дуом «Пайдоиш ва ташаккули журналистикаи байналхалқӣ» қойяшон иваз қарда мешуд. Зеро таҳқиқи ҳамагуна мазуҳои диссертатсионӣ одатан аз таърихи пайдоиши мафҳуми пажуҳишӣ оғоз мекардад.

2. Фасли 2.2.-и қоби дуом «Журналистикаи байналхалқии тоҷик ва марҳилаҳои ташаккули он» ва фасли 5.2.-и қоби панҷум «Журналистикаи байналхалқӣ дар Тоҷикистон: ҳолат ва дурнамо» аз рӯи мазмун ҳеле бо ҳамдигар наздик мебошанд. Бинобарон фасли 5.2.-и қоби панҷумро бо номи «Инъикоси мазуҳои байналхалқӣ дар ВАО-и Тоҷикистон» иваз намудан ба манфиати диссертатсияи тақризшаванда ҳоҳад шуд.

3. Аз нигоҳи мо таҳқиқи журналистикаи байналхалқии тоҷик бидуни таҳлили нақшу истифодаи жанрҳои журналистика то андозае пажуҳиши пурраи

мавзуи таҳқиқшавандаро таъмин карда наметавонад. Аз ин рӯ беҳтар мебуд, ки яке аз бобҳои диссертатсияи мазкур бо унвонии «Нақшу истифодаи жанрҳои публитсистика дар журналистикаи байналхалқии тоҷик» ба ин масъала бахшида мешуд.

4. Дар таҳияи диссертатсияи мазкур муаллиф дар баробари услуби илмӣ аз услуби публитсистӣ низ истифода намудааст, ки он ислоҳ мевоҳад.

5. Дар саҳифаҳои ҷудогонаи диссертатсия: 6, 7, 24, 32, 63, 95, 119, 153, 166, 188, 215, 264, 299, 332, 334 ва 337 ғалатҳои имлоӣ, услубӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо ба манфиати кор аст.

Камбудихои зикргардида ҷузъӣ буда, дар умум арзиши илмии кори диссертатсиониро ҳалалдор намесозанд, зеро маъалаҳои ба тамоми паҳлуҳои диссертатсия алоқамандро дар сатҳи зарурӣ баррасӣ ва таҳқиқ намуда, ҳулосаҳои дурусти илмӣ баровардааст. Аз диссертатсияи тақризшаванда маълумоти зиёд ва далелҳои ҷолиби омузишӣ таҳлилиро метавон пайдо намуд. Диссертатсияи мазкур кори анҷомёфтаи илмӣ буда, онро дастоварди нав дар илми журналистикаи тоҷик ҳисобидан мумкин аст.

Автореферати диссертатсия тибки тартиби муқарраргардида барои дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Ҳулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Диссертатсияи Суҳробӣ Мирзоалӣ бо муҳимияти мавзӯ, навгониҳои илмӣ, арзиши назарӣ амалӣ ва вусъати таҳқиқи масъалаҳои ба миён гузошташуда ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба пуррагӣ мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии доктори илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 6.2.23. Рӯзноманигории байналмилалӣ сазовор аст. Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021, №267 тасдиқ гардидааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Тақриз аз ҷониби доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи журналистикаи телевизион ва радиошунавонии МДТ «Донишқадаи давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон ба номи Мирзо Турсунзода» Муъминҷонов Зулфиддин омода гардидааст.

Тақриз дар ҷаласаи кафедраи журналистикаи телевизион ва радиошунавонӣ 11-уми сентябри соли 2026 муҳокима ва тасдиқ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра иштирок доштанд: 7 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: тарафдор – 7 нафар, зид – «нест», бетараф – «нест». Суратҷаласаи №2, аз 11.09.2026 с.

Раиси ҷаласа:

номзади илмҳои филологӣ, дотсент,
мудир кафедраи журналистикаи
телевизион ва радиошунавонии
МДТ «Донишқадаи давлатии фарҳанг

ва санъати Тоҷикистон ба номи
Мирзо Турсунзода»

Галимова Мохинур

Эксперт:

доктори илмҳои филологӣ, профессори
кафедраи журналистикаи телевизион
ва радиошунавонии МДТ
«Донишқадаи давлатии фарҳанг
ва санъати Тоҷикистон ба номи
Мирзо Турсунзода»

Муъминҷонов Зулфиддин

Котиби илмӣ ҷаласа:

доктори фалсафа (PhD) аз рӯйи
ихтисоси рӯзноманигорӣ, муаллими
калони кафедраи журналистикаи
телевизион ва радиошунавонии
МДТ «Донишқадаи давлатии
фарҳанг ва санъати Тоҷикистон
ба номи Мирзо Турсунзода»

Мулоева Нишона

Имзоҳои М. Галимова, З. Муъминҷонов
ва Н. Мулоеваро тасдиқ мекунам
сардори раёсати кадрҳои МДТ «Донишқадаи
давлатии фарҳанг ва санъати Тоҷикистон
ба номи М. Турсунзода»

Нуридинзода Фаридун

Нишонаи муассисаи пешбар:

734032, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, хиёбони Борбад, 73а.
Телефон: (+992 37) 231- 45- 45. E-mail: www.ddst.tj
12.09.2026 с.